

ÖRÖKSÉG TÖRTÉNELEM TÁRSADALOM

A HAJNAL ISTVÁN KÖR
Társadalomtörténeti Egyesület
2018. évi konferenciája

Szabadtéri Néprajzi Múzeum
Szentendre, Sztaravodai u. 75.

2018. 08. 30. - 09. 01.

13.00- **Megnyitó - Cseri Miklós** a Szabadtéri
13.15 Néprajzi Múzeum főigazgatója és
Tomka Béla a Hajnal István Kör elnöke

Plenáris előadások: Konferenciaterem

13.15- **Lővei Pál:** Örökségvédelem versus műem-
13.45 lékvédelem: a nagy hal megeszi a kis halat
13.45- **Csonka-Takács Eszter:** Szellemi kulturális
14.15 örökség - egy lehetséges jövő felé?

I. EMLÉKEZET / POLITIKA

Szekcióvezető: **Ablonczy Balázs**
Helyszín: **Konferenciaterem**

14.30- **Nagy Ágoston:** Vármegyei kíséreltek
14.50 az 1809-es felkelés kultuszának
megteremtésére
14.50- **Lukács Anikó:** A fővárosi Szent István-ünnep-
15.10 ségek a két világháború közötti időszakban
15.10- **Erdős Zoltán:** Emlékezeti rétegek és hatalmi
15.30 igények a Štiljanović-hagyományban
15.30- Vita
16.00
16.00- Szünet
16.20
16.40- **Turóczy Márk:** Emlékművek emlékek nélkül –
16.40 A „Három tavasz” emlékezetpolitikai konstrukci-
ójának megjelenése a köztéri szobrokban
16.40- **Takács Tibor:** Terhes örökség, avagy
17.00 a történelem helye: az állambiztonsági
iratok 1990 után
17.00- **Gellért Ádám:** Az atrocitás emlékezete a jog
17.20 és történelem határmezsgyéjén. Háborús és
népellenes bűncselekmények felülvizsgálata
a Legfelsőbb Bíróság előtt (1990–2018)
17.20- Vita
17.40
17.40- Vita
18.20
Skanzen
Fogadó Vacsora

II. TÖRTÉNETÍRÁS ÉS ÖRÖKSÉG

Szekcióvezető: **Mátay Mónika**
Helyszín: **I. emeleti tárgyaló**

Csőgör Csaba: „...török gyerek megvágta...”
Új szemlélet a török hódoltság megítéléséhez
Szende László: Rómer Flóris és a régészeti
örökségvédelem kezdetei
Szilágyi Zsolt: Egy táj születése:
az Alföld reprezentációja a földrajz- és
a történelemtudományban, 1850–1950
Vita
Szünet
Szalisznyó Lilla: A Petőfi-dagerrotípiá:
a hagyomány és a források
Csajányi Melinda: „Vádlottak padján –
elhagyott tárgyalóteremben” – Történetírásunk
és a két háború közti magyar főnemesség
emlékezete
Erős Vilmos: A „harmadik út” öröksége
az 1945 utáni magyar agrár-történetírásban.
Vita
Vacsora

2018. 08.30.

csütörtök

III.

KÖZÖSSÉG ÉS HAGYOMÁNY

Szekcióvezető: **Cseri Miklós**
Helyszín: **Földszinti tárgyaló**

Hudi József: Pápa a Dunántúl Athénje
– Hagomány- és identitásteremtés
a modern kisvárosban

Örsi Julianna: A történelmi örökség szerepe
a jászkun identitás építésében

Csikós Gábor: „A magyar nemzet a jászkunok-
nak adója maradt” A redempciós mozgalom
(1903–1929) identitásformáló szerepe

Vita

Szünet

Konrád Miklós: A zsidó jellem mint
kényszerörökség

Verók Attila: A magát író örökség. Egy (újra)
megtalált egri nyomda kiadványállományának
tanulságai a múltreprezentáció szempontjából
(1755–1949)

Takács Zsuzsanna Mária: Tanítók, mint
a közösség emlékezetének, örökségének
őrzői és átadói

Ispán Ágota: Az Őrség változó imázsa
a szocializmusban

Vita

Vacsora

IV.

SZIMBOLIKUS TÉRHASZNÁLAT

Szekcióvezető: **Gyáni Gábor**
Helyszín: **Skanzen Galéria**

Vida Bence: A történelmi tér mint információs
tér – a nyilvánosság terei Nagyszébenben
a 18. század első felében

Fleisz János: Nagyvárad főtere, mint az emlé-
kezés vallásokon és nemzeteken átívelő helye

Borbély Tamás: Győr-Sziget, mint szimbolikus tér?
A győri zsidóság története az emlékhelyek
és térhasználat tükrében

Vita

Szünet

Vér Eszter Virág: Erzsébet-kultusz
az Osztrák-Magyar Monarchia Magyarországon

Klestenitz Tibor: Az országos katolikus
nagygyűlések szimbolikus térfoglalásai Budapesten

Vita

Vacsora

V. DOKTORI SZEKCIÓ 1.

Szekcióvezető: **Halmos Károly**

Helyszín: **Földszinti tárgyaló**

9.00-
9.20 **Sz. Kovács Dóra:** Főúr és szervitora a 16. századi Felső-Magyarországon. Kiskereki Kereky János ecsedi Báthory István szolgálatában

9.20-
9.40 **Kovács Janka:** „Mint hogy pedig ezen Lelki indulatok [...] hatalmunkban vagynak, szükség ezekről is említést tennem.” A lélek betegségeinek reprezentációi az orvosi disszertációkban (1750–1830)

9.40-
10.00 **Magyarosi Ádám:** Betegség mint örökség – Neuber Ede által kezdeményezett „gyermek sorozás” társadalomtörténeti kontextusai

10.00-
10.20 **Juhász Eszter:** Remény a reménytelenségben – Különleges szegénygondozás a két világháború közötti Magyarországon. Az Egri Norma

10.20-
10.40 **Somogyi László:** Felejtés vagy feldolgozás? – Az internált lét a magyar emlékezetkultúrában az első világháborút követő időkben

10.40-
11.00 **Kővágó Emese:** „Emlékezet a határon – az 1944-es vajdasági tömegmészárlások megemlékezési gyakorlatai”

11.00-
11.40 Vita

11.40-
13.00 Ebédszünet

VIII. IPARI ÖRÖKSÉG 1.

Szekcióvezető: **Klement Judit**

Helyszín: **Földszinti tárgyaló**

13.00-
13.20 **Valuch Tibor:** Az ipari munka és a munkáslét emlékezete mint társadalmi és kulturális örökség

13.20-
13.40 **Németh Györgyi:** Örökség és örökösök a borsodi iparvidéken: megfoghatkozva és megtörve

13.40-
14.00 **Nagy Péter:** Dualizmus- és Horthy-kori épített örökségünk /szellemi örökségünk regionális keretben - ipari örökségvédelem Ózd és Rozsnyó térségében

14.00-
14.20 Vita

14.20-
14.40 Szünet

VI. DOKTORI SZEKCIÓ 2.

Szekcióvezető: **Cieger András**

Helyszín: **Emeleti tárgyaló**

Czeferner Dóra: A polgári-liberális, feminista sajtó az Osztrák–Magyar Monarchiában 1907–1918 között. Folyóiratok, publicisták, olvasóközönség és a lapok tartalmi elemzése

Gál Zsófia: Egyházi iskolaépítészlet a 20. század eleji Kolozsváron

Nagy Boglárka: Bárczy István polgármester iskolapalotái

Balogh-Ebner Márton: A Magyar Hajó és Darugyár fényképtárhelye mint Budapest történetének forrása

Belicza György: Barakkok a Vay úton – egy nyomoroggye társadalma Miskolcon az 1930-as években

Vita

Ebédszünet

IX. ÉPÍTETT ÖRÖKSÉG

Szekcióvezető: **Tóth Árpád**

Helyszín: **Emeleti tárgyaló**

Szelke László: A Gresham-palota öröksége és emlékezete

Pap József: Címerhez kastély. A Gallasy család reprezentációs építkezései Noszvajon

Kiss-Kozslik Eszter: Kastélyorsok a mozgalmas 20. században

Vita

Szünet

VII.

DOKTORI SZEKCIÓ 3.

Szekcióvezető: **Benedek Gábor**

Helyszín: **Konferenciaterem**

Rózsa Sándor: „Híd a pusztában” - Pillanatképek egy táj átalakulásáról

Bayer Árpád: Lokális múlt-diskurzusok. Emlékezés a Pilisi-medence két településén

Haiser Anna Klára: „Választójogot a magánéletben is!” Egy friss demokrácia próbaköve: rendszerváltás és abortuszvita

Szabó-Reznek Eszter: Mennyibe került egy színházi ünnep a 19. században? Az erdélyi hivatásos színjátszás centenáriumának gazdasági vonatkozásai

Tamás Gábor: Menedzseri kapitalizmus Magyarországon: egy biztosítótársaság szervezetének és tisztviselői karának változása a 19. század második és a 20. század első felében

Vita

Ebédszünet

X.

A KULTÚRA TÁRSADALMI ÁTÖRÖKÍTÉSE

Szekcióvezető: **Pap József**

Helyszín: **Konferenciaterem**

Bubnó Hedvig: Az antik örökség közvetítésének példái a kora középkori zenei műveltségben

Halmágyi Miklós: Bibliai motívumok a középkori magyar eredethagyományban

Kis-Halas Judit: „De Origine Loci Hujus Gratosi” Az emlékezet szerepe egy kultuszhely történetének megalkotásában

Vita

Szünet

2018.08.31.

péntek

FOTÓ: FORTEPAN / ERDEI KATALIN / Vasmű, Martinacélmű

XI.

ÖRÖKSÉG A (KÖZ)GYŰJTEMÉNYEKBE

Szekcióvezető: **Verók Attila**

Helyszín: **Skanzen Galéria**

Sári Zsolt: A szabadtéri múzeumok mint örökségi műfaj

Szirácsik Éva: Az emlékezetpolitika változásai és az uradalmak örökségének muzeológizálása a Magyar Mezőgazdasági Múzeum és Könyvtár példáján

Bóдай Dalma: Automaták és mechanikus játékok a kora újkori gyűjteményekben. A Kunstammer mint a tudásfelhalmozás tere

Vita

Szünet

14.40- **Dobák Judit:** Egy vidéki munkáslakótelep
15.00 mint ipari örökség

15.00-
15.20

15.20-
15.40

15.40-
16.00

16.00- Vita
16.30

16.30 **A Benda-díj átadása**
Laudáció és a díjazott előadása

17.00 **A Hajnal István Kör 2018. évi közgyűlése**

19.00 Fogadás

XII. IPARI ÖRÖKSÉG 2.

Szekcióvezető: **Németh Györgyi**
Helyszín: **Földszinti tárgyaló**

9.00- **Kalocsai Péter:** Közlekedéstörténeti
9.20 örökség a Nyugat-Dunántúlon

9.20- **Ozsváth Gábor:** A magyar szélmalom,
9.40 mint Magyar Érték

9.40- **Csapody Tamás:** Történelmi és ipari örökség
10.00 Borban. (A bori munkaszolgálat történeti és
ipari öröksége)

10.00- Vita
10.20

10.20- Szünet
10.40

10.40- **Pilkhoffer Mónika:** Eltékoztolt örökség.
11.00 A Dunagőzhajózási Társaság épületeinek sorsa

11.00- **Hámori Péter:** Gamma – Egy legendás
11.20 gyár és öröksége

11.20- Vita
12.00

12.00- Ebéd
13.30

Lantos Edit: Épülhettek-e katolikus
templomok Magyarországon 1945 után?
És ha nem, akkor mennyi ?

Németh Krisztina: Építészeti örökség vagy élő
panoptikum? A marginalizáció kényszerítő örök-
sége egy vidéki város laktanyájának példáján

Vita

XIII. DISKURZUSOK ÉS AZ EMLÉKEZET RÉTEGEI

Szekcióvezető: **Bódy Zsombor**
Helyszín: **Emeleti tárgyaló**

Bödök Gergely: A magyarországi
Tanácsköztársaság emlékezete

Bartha Ákos: Keretek és korlátok.
Bajcsy-Zsilinszky Endre szellemi
öröksége a Kádár-korszakban

Müller Rolf: A „szabólegény”.
Péter Gábor az emlékezetben

Vita

Szünet

Koloh Gábor: A nyelvünkben élő egykézés.
A születésszabályozás másfél évszázados
fogalmi hálózata

Ablonczy Balázs: Utazások Erdély mélyére –
egy útikönyv beszédmódjai (1976-1986)

Vita

Ebéd

Dobszay Tamás: Egy örökség öröksége – Sarkalatos erények a magyar polgárosodás hagyományában

Bódán Zsolt: Egy polgári hagyaték nyomában. A gyulai Ladics örökség megítélésének változásai az elmúlt negyven évben

Tamás Ágnes: Kulturális örökség és humor. Himnusz- és Szózat-paródiák a kiegyezést követő évek élclapjaiban (1867–1872)

Vajda Júlia – Kende Ágnes: Cselekményesítés, játék, holokauszt

Vita

Bodor Mária: Képes levelezőlapokba zárt örökség – A Zempléni Múzeum képeslapgyűjteményének felhasználhatósága

Huhák Heléna: A holokauszt tárgyi reprezentációja

Fisli Éva: Capa öröksége és Capa mint örökség

Lugosi András: A levéltár mint kulturális örökség: a posztmodern kanadai levéltárelmélet és az örökségesítés mozgalma

Vita

XIV. AZ EMLÉKEZET HELYEI
Szekcióvezető: **Sári Zsolt**
Helyszín: **Konferenciaterem**

Varga Kálmán: Mária Terézia magyarországi utazásainak emlékezete

Sándor Vivien: Emlékmű és emlékhely mint társadalmi és identifikációs tükör

Kovács Emőke: Baja város múltjának néma tanúi, a temetők

Vita

Szünet

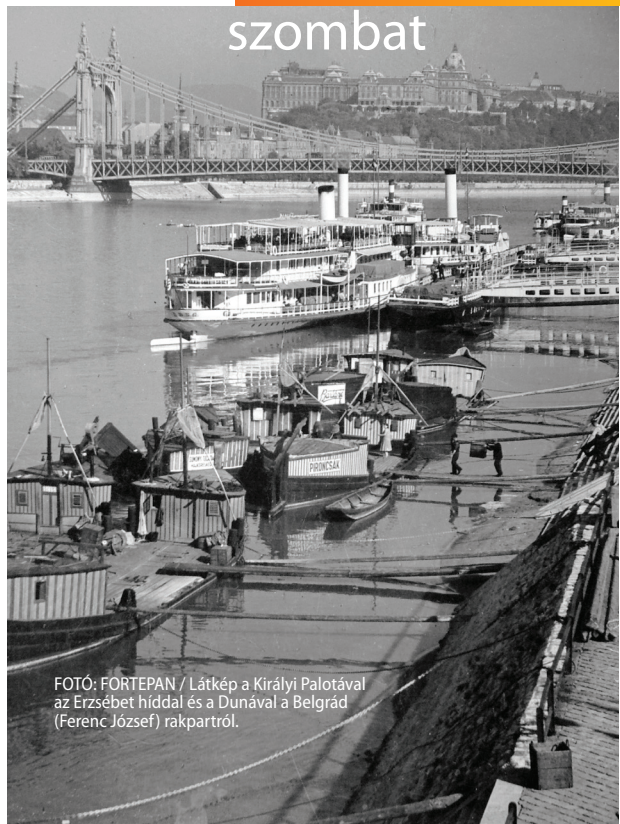
Veres Gábor: A Heves megyei tájházak mint az emlékezet helyei – a műemléki helyreállítások tükrében

Harlov-Csortán Melinda: Válhat-e kulturális örökséggé a negatív történelmi emlék? A Fertő/Neusiedlersee kultúrtáj területén illetve közvetlen környezetében lévő negatív történelmi emlékek örökségesülése

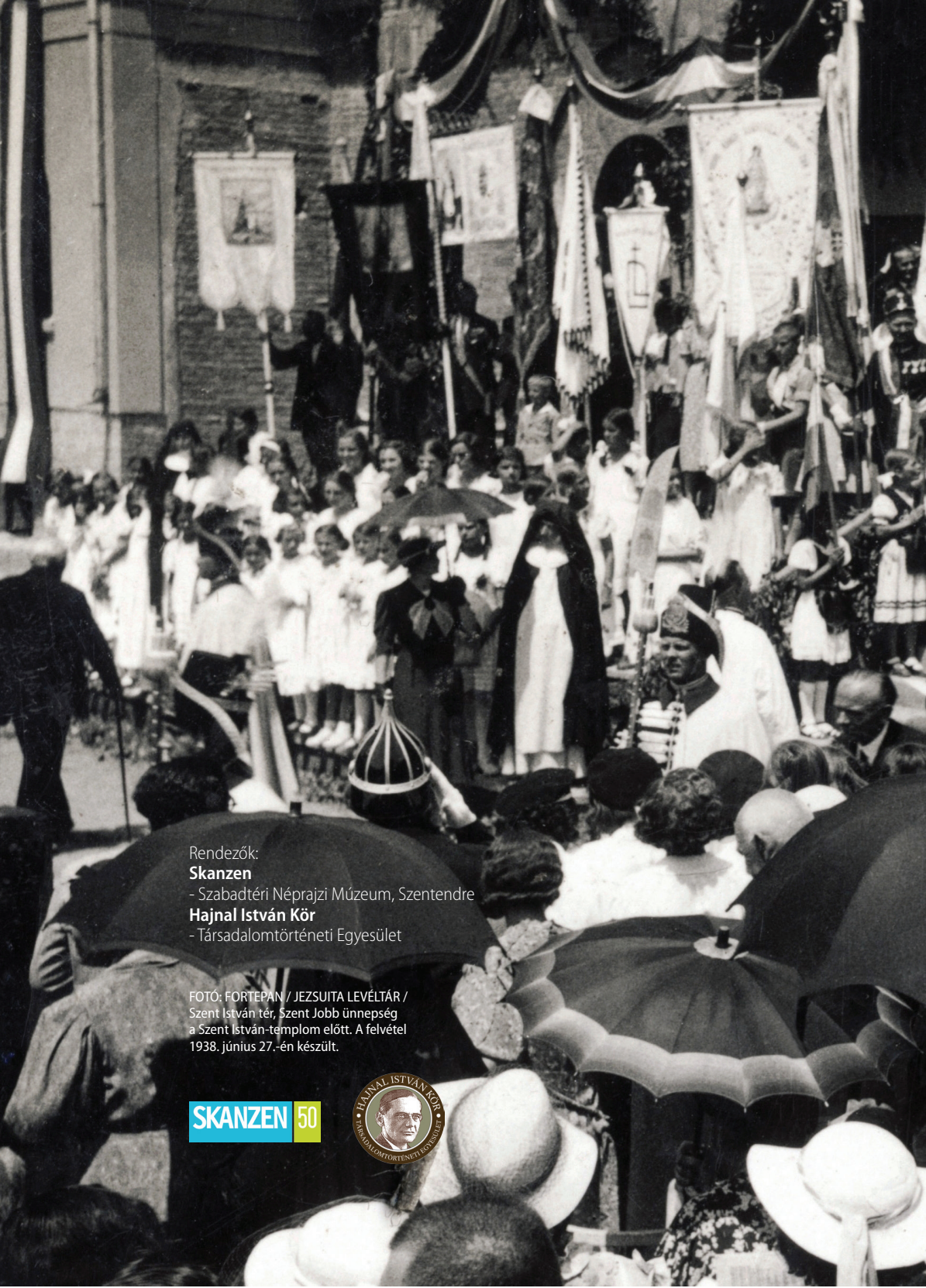
Vita

Ebéd

2018.09.01.
szombat

FOTÓ: FORTEPAN / Látkép a Királyi Palotával az Erzsébet híddal és a Dunával a Belgrád (Ferenc József) rakpartról.

Rendezők:

Skanzen

- Szabadtéri Néprajzi Múzeum, Szentendre

Hajnal István Kör

- Társadalomtörténeti Egyesület

FOTÓ: FORTEPAN / JEZSUITA LEVÉLTÁR /
Szent István tér, Szent Jobb ünnepség
a Szent István-templom előtt. A felvétel
1938. június 27.-én készült.

SKANZEN 50

